

Accountantsverslag 2018

Gemeente Leusden

11 juli 2019

Aan de raad van gemeente Leusden
T.a.v. I. Schutte, raadsgriffier
Postbus 150
3830 AD LEUSDEN

Utrecht, 11 juli 2019
Kenmerk: 1.050.045/JvdB/TV/1157

Ter informatie: De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudspagina interactief. Aan de hand van de menustructuur kan door het document genavigeerd worden. Via een klik op het BDO-logo gaat u steeds één stap terug in de menustructuur totdat u uiteindelijk weer in het hoofdmenu (de inhoudsopgave) uitkomt.

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2018 van gemeente Leusden (hierna te noemen ‘gemeente’) gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2018. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke portefeuillehouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. G.J. Verwoert RA

Inhoudsopgave

1. Dashboard accountantscontrole

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

3. Resultaat en financiële positie

4. Belangrijkste bevindingen

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

Strekking controleverklaring	Belangrijkste bevindingen	Resultaat 2018												
<ul style="list-style-type: none"> De jaarrekening 2018 is getrouw en rechtmatig. Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening. De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd. Er zijn geen bevindingen in de WNT controle Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage. De samenwerking verloopt soepel. 	<ul style="list-style-type: none"> Voor € 181.000 zijn de investeringskredieten overschreden, dit bedrag is onrechtmatig. Het sociaal domein kent een totale onzekerheid van € 725.000. 	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2018</th> <th>Begroting na wijzigingen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Saldo van baten en lasten</td> <td>385</td> <td>-257</td> </tr> <tr> <td>Mutatie reserves</td> <td>-67</td> <td>257</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>318</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table> <p>Uit bovenstaand staatje blijkt dat voor verrekening met reserves het saldo van baten en lasten ten opzichte van de begroting € 0,39 miljoen voordelig is. Na verrekening met reserves is het een voordeel van € 0,32 miljoen ten opzichte van de begroting.</p>	(x € 1.000)	2018	Begroting na wijzigingen	Saldo van baten en lasten	385	-257	Mutatie reserves	-67	257	Resultaat	318	-
(x € 1.000)	2018	Begroting na wijzigingen												
Saldo van baten en lasten	385	-257												
Mutatie reserves	-67	257												
Resultaat	318	-												
Ontwikkeling GREX / Sociaal domein	Top 4 aandachtspunten voor 2019	Uw financiële positie vergeleken												
<ul style="list-style-type: none"> De controle van de grondexploitatie heeft plaatsgevonden. Hierbij is de waardering ultimo 2018 aanvaardbaar bevonden. Door de goedkeurende verklaring bij de verantwoording van de gemeente Amersfoort zijn de onzekerheden in het sociaal domein beperkt. 	<ul style="list-style-type: none"> Voortzetten van tijdige doorrekening en update van de grondexploitaties. IT-Beheersomgeving: verbeteren beheersmaatregelen in financieel systeem, rekening houdend met ontwikkelingen als Omgevingswet. Actualisatie beheersplannen voor de onderhoudsvoorzieningen. Invoering van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA). 	<table border="1"> <caption>Ratio weerstandsvermogen</caption> <thead> <tr> <th>Periode</th> <th>Ratio</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>PB18</td> <td>0,77</td> </tr> <tr> <td>JR17</td> <td>0,83</td> </tr> <tr> <td>PB19</td> <td>0,92</td> </tr> <tr> <td>JR18</td> <td>0,91</td> </tr> </tbody> </table>	Periode	Ratio	PB18	0,77	JR17	0,83	PB19	0,92	JR18	0,91		
Periode	Ratio													
PB18	0,77													
JR17	0,83													
PB19	0,92													
JR18	0,91													

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig

2.2 Toelichting onrechtmatigheden

2.3 BBV, WNT en Sisa

2.4 Top 4 aandachtspunten voor 2019

2.1 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig

De jaarrekening 2018 is getrouw & rechtmatig

Wij hebben bij de jaarrekening 2018 van de gemeente Leusden een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva per 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang welke door de gemeente zijn gecorrigeerd. Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle tevens resterende controleverschillen geconstateerd ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid.

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten	Onzekerheden	Verwijzing
Getrouwheid			
Onrechtmatigheden in het sociaal domein	-	723.000	Paragraaf 4.4
Totaal	-	723.000	
Rechtmatigheid			
Onrechtmatigheden in het sociaal domein	-	723.000	Paragraaf 4.4
Onrechtmatigheden in het sociaal domein - PGB	-	202.000	Paragraaf 4.4
Overschrijding investeringskredieten	181.000	-	Paragraaf 2.2
Onrechtmatige aanbestedingen	312.000	-	Paragraaf 2.2
Totaal	493.000	925.000	
Materialiteit	738.000	2.214.000	

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid.

De goedkeuringstolerantie bedraagt € 516.000 voor fouten. Dit betreft de materialiteit ad € 738.000 na 30% afslag voor niet ontdekte fouten.

2.2 Toelichting onrechtmatigheden

Krediet
Overschrijdingen
€ 181.000

1. Kredietoverschrijdingen

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid hebben wij de lastenoverschrijdingen op investeringskredieten beoordeeld om vast te stellen of de gerealiseerde uitgaven binnen de door de gemeenteraad geautoriseerde begroting zijn gebleven. Uit deze analyse blijkt dat op diverse investeringskredieten sprake is van een overschrijding van de door de gemeenteraad vastgestelde investeringskredieten.

Ten aanzien van de kredieten ultimo 2018 is sprake van een overschrijding van circa € 1.161.000. Op pagina 156 tot en met 158 van de jaarstukken is hiervan een overzicht gepresenteerd. Gezien het hierbij gaat om kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar van investeren, is geanalyseerd wat de hoogte is van enkel de kredieten per beleidsterrein met per saldo een lastenoverschrijding. Op basis van deze analyse komen wij tot een fout inzake begrotingsrechtmatigheid van circa € 181.000. Deze overschrijdingen tellen mee voor ons rechtmatigheidsoordeel.

Een
onrechtmatige
aanbestedingen

2. Aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidscontrole hebben wij de juiste toepassing de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde inkoopanalyse. Uit deze inkoopanalyse blijkt dat er sprake is van één onrechtmatig contract. Dit betreft het contract inzake de advisering voor de bouw van het Huis van Leusden. De reden dat deze post onrechtmatig is, ligt in het feit dat het voor de organisatie niet mogelijk is gebleken om het dossier ten grondslag aan deze aanbesteding aan te leveren. Gezien de aanlevering op de overige dossiers ligt de constatering van het niet kunnen aanleveren van een dossier niet in lijn met de werkwijze binnen gemeente Leusden. Door de factoren die ten grondslag liggen aan het niet aanleveren hebben wij in onze controle deze bevinding als een incident behandeld.

2.3 BBV, WNT en Sisa

<p>Het BBV wordt nageleefd</p>	<p>Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV) Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente de wettelijke verslaggevingsregels (BBV) heeft nageleefd.</p>
<p>WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten.</p>	<p>Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.</p> <p>Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2018 niet meer bedragen dan € 189.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.</p> <p>Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.</p> <p>Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2018 van de gemeente Leusden niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2018 van de gemeente Leusden voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.</p>
<p>Geen bevindingen SiSa-bijlage</p>	<p>SiSa-bijlage Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2018. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens bijlage B.</p>

2.4 Top 4 aandachtspunten voor 2019

Inleiding	<p>Inleiding</p> <p>Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende top 3 van aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.</p>
1. Herijking van de prognoses grondexploitaties	<p>Grondexploitatie</p> <p>Voor het boekjaar zijn bij de gemeente alle grondexploitaties geactualiseerd. Deze actualisatie heeft tot een afname in voorzieningen voor verlieslatende projecten ad € 1,1 miljoen in de jaarrekening 2018 geleid. Dit voordeel komt grotendeels voor uit een aanbestedingsvoordeel op het project de Buitenplaats. Tijdens het jaarrekeningtraject waren alle besluiten omtrent de nieuwe parameters in de grondexploitatie genomen. De uitgewerkte plannen en de bijbehorende berekeningen zijn gedurende de eerste week van de controle met uw medewerkers doorgesproken.</p> <p>Op basis van onze controle merken wij dat de organisatie voldoende kennis heeft van zowel de algemene ontwikkelingen als de lokale ontwikkelingen. Desondanks blijven de grondexploitaties de omvangrijkste schattingspost in de jaarrekening en houdt hiermee onze blijvende aandacht.</p>
2. IT-beheersomgeving	<p>IT-beheersomgeving</p> <p>In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over uw IT-beheersmaatregelen. De IT-omgeving ten aanzien van de financiële processen voldoet niet aan alle vereisten die door de accountant gesteld wordt. De IT-beheersomgeving verdient in 2019 opnieuw de aandacht.</p>

2.4 Top 4 aandachtspunten voor 2019

3. Beheersplannen voorzieningen

Beheersplannen onderhoudsvoorzieningen

De gemeente Leusden kent een aantal onderhoudsvoorzieningen. Deze voorzieningen worden opgebouwd ter egalisatie van de lasten gedurende de begrotingsjaren. Gedurende de controle is er geconstateerd dat in enkele gevallen de financiële kant van de onderbouwing van de voorziening achterloopt bij de planning waardoor de plannen minder betrouwbaar worden richting de toekomst. Het is van belang dat er een gedegen beheersplan aanwezig is om de omvang van de voorziening te kunnen controleren. Voor de gemeente is het van belang dat deze plannen actueel zijn voor de liquiditeitsplanning. Ook is het mogelijk dat wanneer de plannen aantonen dat er minder geld benodigd is voor de uitvoering van de werkzaamheden, de gespaarde voorziening dient vrij te vallen.

Na overleg met de organisatie is vastgesteld dat de voorzieningen nog voor het juiste doel op de balans staan, echter willen wij het belang van een jaarlijkse analyse op de plannen benadrukken.

4. Invoering WNRA

WNRA

De invoering van de WNRA vindt plaats per 1 januari 2020. Inmiddels is de CAO Gemeenten (de vervanger voor de CAR-UWO) definitief waardoor het overgrote deel van de uitgangspunten duidelijk zijn. In 2019 zal uw organisatie in kaart moeten brengen op welke wijze dit effect heeft op uw begroting.

Naast de ontwikkelingen die de WNRA heeft voor uw gemeente is dit ook van invloed op de gemeenschappelijke regelingen waarin u deelneemt. Met name bij de veiligheidsregio kan de WRNA (voor veiligheidsregio's uitgesteld tot 2021) mogelijk grote financiële gevolgen hebben. Gezien de huidige discussie omtrent de vrijwilligersstatus van de brandweerblieden, die volgens de Europese standaarden zal worden omgezet naar een part-time dienstverband, zal tot gevolg hebben over de vergoedingen van de brandweervrijwilligers sociale lasten en pensioenbijdrages gedaan moeten worden. Ondanks het feit dat deze omzetting nog niet definitief is, is het aan te raden om samen met uw veiligheidsregio de financiële gevolgen in kaart te brengen.

3. Resultaat en financiële positie

3.1 Resultaat 2018

3.2 Uw financiële positie vergeleken

3.1 Resultaat 2018

Resultaat 2018 bedraagt € 0,3 miljoen positief

Het resultaat van gemeente Leusden over het jaar 2018 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 0,3 miljoen voordelig. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

Overzicht van baten en lasten	2018 (x €1.000)	Begroting na wijzigingen (x €1.000)	Vershil	In %
Saldo van baten en lasten	385	-257	642	-250%
Onttrekkingen reserves	11.894	11.349	545	5%
Dotatie aan reserves	11.961	11.092	869	8%
Resultaat	318	-	318	100%

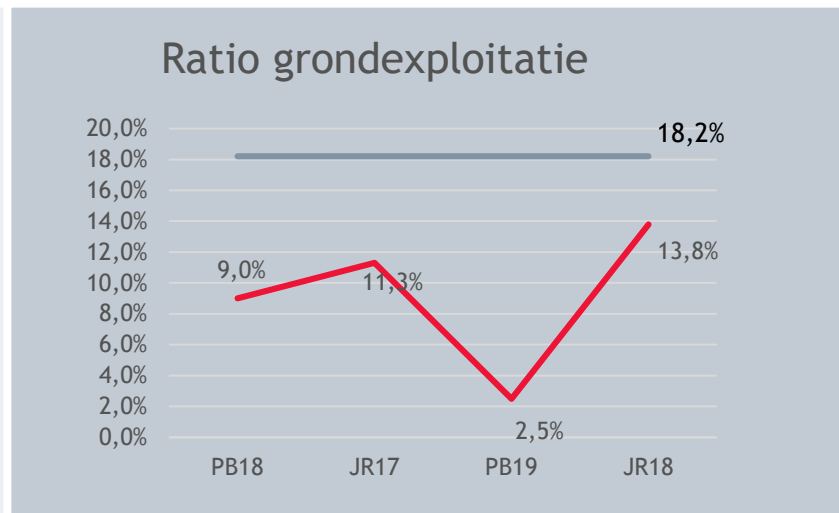
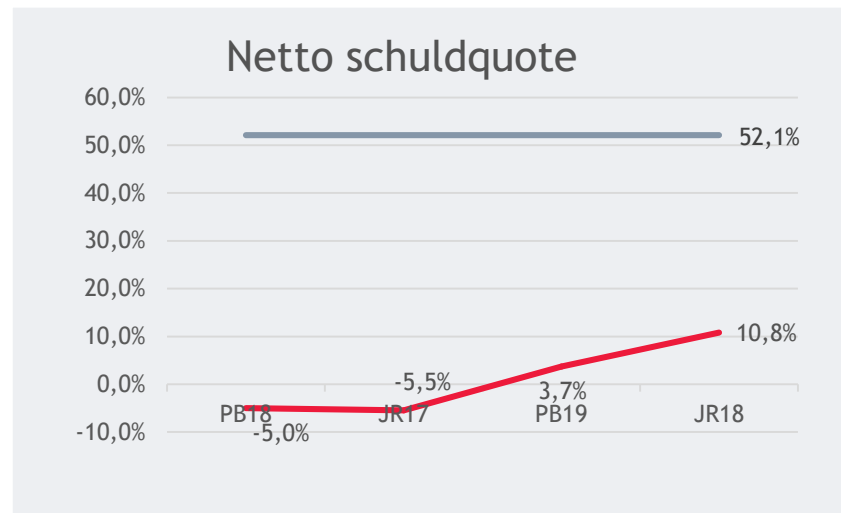
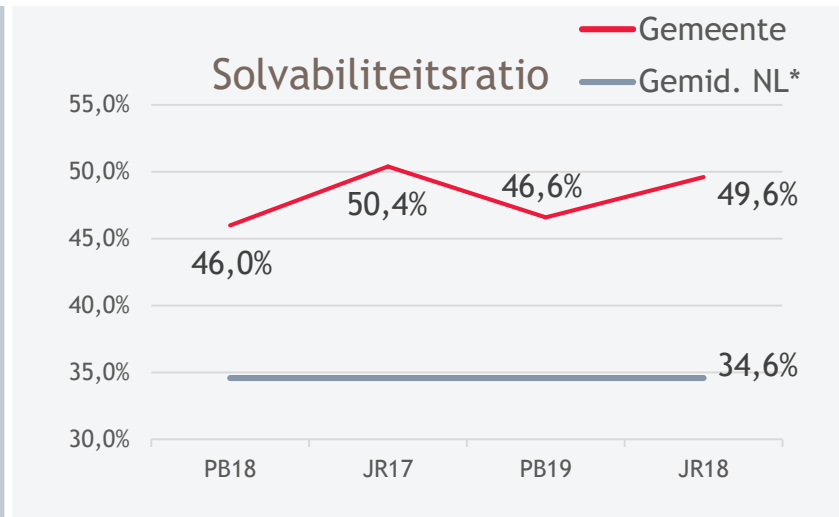
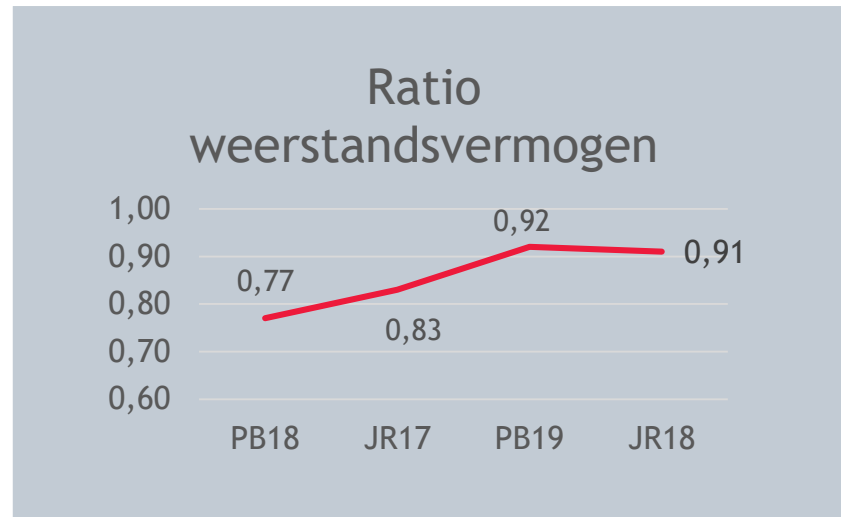
Belangrijkste afwijking in het resultaat 2018 op programma Domein Ruimte

Binnen analyse van de begroting versus de realisatie van de gemeente Leusden zijn er relatief beperkte afwijkingen op de verschillende programma's. De grootste afwijkingen in absolute zin betreffen de programma's Domein Leefomgeving (€ 850.000 nadeel) en Domein Ruimte (€ 1.776.000 voordeel).

Het resultaat 2018 ligt redelijk in lijn van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3 % inherent aan een complex begrotingsproces. De afwijkingen in het domein Leefomgeving worden met name veroorzaakt door de afboeking van de boekwaarden van de gesloopte schoolgebouwen, de lagere afvalstoffenheffing en de lager ontvangen bijdrage van Nedvang. De details van deze afwijkingen zijn toegelicht op pagina 33 van het jaarverslag. Het voordeel op het programma Domein Ruimte wordt met name veroorzaakt door de positieve resultaten die voortkomen uit de herijking van de grondexploitaties. De details van deze afwijkingen zijn toegelicht op pagina 75 van het jaarverslag.

Voor een nadere toelichting op de verschillen tussen begroting en realisatie verwijzen wij naar de programma's in het jaarverslag. De belangrijkste afwijkingen zijn niet toegelicht in de jaarrekening zelf. Dit wordt wel voorgeschreven door de Kadernota Rechtmatigheid.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

- De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde over 2017 voor gemeenten in de categorie >25.000 en <50.000 inwoners volgens [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl)

3.2 Uw financiële positie vergeleken (1)

Kengetallen moet in relatie tot elkaar worden gezien

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Financiële positie gemeenten onder druk

Ontwikkeling Nederlandse Gemeenten

Het zijn roerige tijden voor gemeenten. De recessie - met de teruglopende inkomsten, tegenvallende grondverkoop en zware bezuinigingen - was nog maar net achter de rug, of de volgende grote uitdaging diende zich aan: het sociaal domein. Sinds 2015 bent u verantwoordelijk voor een groot aantal taken in het sociaal domein: maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en arbeidsparticipatie. Dat is een monsterklus, operationeel én financieel! Gemeenten kunnen die taken, die gemiddeld bijna 40% van de totale begroting uitmaken, nu nog nét dragen. De meeste gemeenten geven echter aan dat het sociaal domein zwaar drukt op de begroting en vrezen dat het water ze straks financieel tot aan de lippen komt te staan. Of erger. Dat roept de vraag op hoe financieel gezond de Nederlandse gemeenten zijn. En wat betekent dit alles voor de komende jaren?

Om daarover helderheid te geven, hebben wij vanuit de branchegroep Lokale Overheid de financiële cijfers en kengetallen van alle gemeenten in Nederland over 2008 tot en met 2017 op een rij gezet en geanalyseerd. De uitkomsten daarvan zijn niet eenduidig; daarvoor zijn de verschillen tussen gemeenten, provincies en (krimpregio's te groot. Landelijk gezien ontdekten wij echter wel degelijk een trend: de algehele solvabiliteit is tussen 2009 en 2017 gedaald van 42% naar 35%. Juist nu de gemeenten als gevolg van de nieuwe verplichtingen in het sociaal domein onder grote financiële druk staan, is dat een zorgelijke ontwikkeling. De bewegingsvrijheid van gemeenten neemt af omdat gemeenten steeds minder invloed hebben op hun uitgaven. Krimpregio's hebben het zwaar. Dat vraagt om hernieuwde aandacht voor de weerbaarheid en wendbaarheid (stresstesten), een risicogericht financieel toezicht, de herijking van de Algemene Uitkering en nieuwe vormen van samenwerken. Hoe dan ook: deze uitdagingen betekenen dat gemeenten keuzes moeten maken.

3.2 Uw financiële positie vergeleken (2)

Uw financiële positie is voldoende

Financiële positie

Kijkend naar uw referentie gemeenten scoort u ten opzichte van andere gemeenten goed. In 2018 is de grondexploitatie ratio beperkt lager dan gemeenten met een vergelijkbare omvang.

Uw weerstandsvermogen is voldoende

Weerstandsvermogen gemeente Leusden is binnen de bandbreedte

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit verdeeld over twee categorieën. De beschikbare weerstandscapaciteit algemene dienst bedraagt volgens deze paragraaf € 5,2 miljoen waar dit voor de grondexploitaties 3,9 miljoen betreft. Het weerstandsvermogen van de gemeente Leusden is op totaal niveau redelijk in lijn met de benodigde weerstandscapaciteit. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente Leusden heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 5,7 miljoen en € 2,0 miljoen voor de grondexploitaties. Dit betekent een weerstandsratio op totaal niveau van 1,18. Binnen de jaarrekening zijn de voornaamste risico's opgenomen.

De gemeente kan aan haar lange termijn verplichtingen voldoen.

Solvabiliteit en netto-schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2018 49,6%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Leusden ligt boven het landelijk gemiddelde over 2017 voor gemeenten in de categorie tussen de 25.000 en 50.000 inwoners. De solvabiliteit geeft dan ook geen aanleiding tot zorgen.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 90%. Voor een gemeente geldt dat het licht op oranje springt boven de 90% en op rood springt als deze quote hoger is dan 130%. De netto schuldquote bedraagt bij gemeente Leusden 10,8%. Gemeente Leusden leent relatief minder dan vergelijkbare gemeenten en valt ruim binnen de categorie "normaal".

Financieel risico als gevolg van de grondexploitatie is relatief laag.

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe lager het relatieve risico is dat de gemeente loopt. De ratio grondexploitatie van de gemeente Leusden is in lijn met het landelijk gemiddelde. Door de afname in de getroffen voorziening is de ratio grondexploitatie toegenomen echter is dit juist een indicatie dat de risico's in de grondexploitatie afnemen. Uit de ratio grondexploitaties blijkt dan ook geen direct aandachtspunt.

4. Belangrijkste bevindingen

4.1 Financiële beheersing en toezicht

4.2 Ontwikkeling grondexploitaties

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

4.4 Sociaal domein uitgelicht

4.1 Financiële beheersing en toezicht

Financiële beheersing en toezicht	<p>Bevindingen naar aanleiding van onze interimcontrole</p> <p>Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter. Samenvattend constateren wij dat uw organisatie de belangrijkste onderwerpen vanuit de bedrijfsvoering op de agenda heeft staan, hieraan voldoende aandacht besteedt en daarbij alert inspeelt op de externe en interne ontwikkelingen.</p> <p>De risico's die op korte termijn van belang zijn voor de gemeente, zoals onder andere de ontwikkelingen rondom de beheersplannen MVA, toezicht op de serviceorganisatie en de automatiseringsomgeving komen in de managementletter aan bod. Voor meer gedetailleerde informatie verwijzen wij u naar onze managementletter.</p>
Verloop van de controle	<p>De controle verloopt soepel en in goed overleg. De aanlevering bij aanvang van de controle is op voldoende niveau en de vervolgvragen worden snel opgepakt. In de communicatie waarderen wij de kritische en open houding van de organisatie.</p>

4.2 Ontwikkeling grondexploitaties

Actualisatie en
bijstelling
grondexploitaties

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitatie). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** inherent gevolg van de economische crisis is dat de verkoopprijzen van woningen en dus van grond onder druk staan. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Redelijkheid
belangrijkste
schattingselementen
vastgesteld.

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met de medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2018 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Ultimo 2018 is de omvang van de voorziening grondexploitaties € 0,4 miljoen. Deze voorziening heeft geheel betrekking op het project "Buitenplaats". Nadat de herijking in 2018 heeft plaatsgevonden is de voorziening verlaagd met € 1,1 miljoen. Voor de posities van de grondexploitaties zijn heldere beschrijvingen en financiële doorrekeningen gemaakt. De financiële doorrekeningen zien ook toe op het facilitaire deel van de projecten. Bij de facilitaire projecten is de verwachting op toekomstige resultaten met 0,1 verbeterd wat voor een deel heeft geleid tot een terugname van de verliesvoorziening. Tevens merken wij dat er binnen gemeente Leusden blijvend aandacht is voor de actualisatie van de plannen waardoor informatie tijdig beschikbaar is.

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrecht- Matigheid

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 67,0 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 61,8 miljoen aan werkelijke lasten in 2018. Dit is in totaal een onderbesteding van 5,2 miljoen (7,8%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 66,8 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 62,2 miljoen aan werkelijke baten in 2018. In totaal gaat het om een lagere realisatie van baten van € 4,6 miljoen (6,9%). Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2018 was het resultaat voor mutatie reserves afgerond € 0,39 miljoen positief. Tevens is er per saldo circa € 11,9 miljoen aan de reserves onttrokken en € 12,0 miljoen gedoteerd zodat het gerealiseerde resultaat afgerond € 0,32 miljoen positief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerd en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel bijvoorbeeld indien de overschrijding geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerd opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd. Deze afwijkingen vallen binnen de bandbreedte.

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Zoals blijkt uit het overzicht van baten en lasten zijn er begrotingsoverschrijdingen op de lasten te constateren. Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën zoals opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV.

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt <u>niet</u> mee in het oordeel	Onrechtmatig, telt <u>wel</u> mee in het oordeel
Domein Bestuur (totaal € 125.000)	Betreft overschrijdingen welke worden gecompenseerd door opbrengsten.	✓	
Domein Leefomgeving (totaal 803.000)	Betreft overschrijdingen welke worden gecompenseerd door opbrengsten.	✓	

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar de analyse begrotingsafwijkingen zoals opgenomen in de diverse programma's in het jaarverslag. De Kadernota Rechtmatigheid geeft aan dat de toelichting opgenomen dient te worden in de jaarrekening, deze ontbreekt tot op heden, echter staat er wel een verwijzing opgenomen.

4.4 Sociaal domein uitgelicht

Fout PGB mede gebaseerd op projectiebrieven

Rechtmatigheid fouten PGB € 13.000

Onzekerheden PGB geraamd op € 202.000

Geraamde fout in de Persoons Gebonden Budgetten

De SVB controleert zorgovereenkomsten, toetst facturen en declaraties en betaalt uit aan zorgverleners of andere instellingen. Uw gemeente verstrekt de beschikkingen PGB en is verantwoordelijk voor een adequate cliëntregistratie en het vaststellen van de prestatielevering. Uit de accountantscontrole 2018 bij de SVB blijkt dat landelijk sprake is van een oordeel met beperking. Ten aanzien van de rechtmatigheidsfouten zijn de foutpercentages opgenomen in de gemeente specifieke projectiebrieven. Voor de gemeente Leusden zijn de percentages voor rechtmatigheidsfouten en voor getrouwheidsfouten voor zowel de Wmo als Jeugdzorg opgenomen in onderstaande tabel:

PGB per categorie	Financiële rechtmatigheidsfout	Financiële getrouwheidsfout
Jeugdzorg	7,63%	1,03%
Wmo	8,84%	2,98%

De financiële rechtmatigheidsfout voor PGB voor de gemeente Leusden bedraagt circa € 13.000, bestaande uit € 4.000 Wmo en € 9.000 Jeugdzorg. Voor de getrouwheidsfouten geldt dat deze gelijk zijn voor alle gemeenten in Nederland. De fouten zoals genoemd voor Leusden zijn dan ook geprojecteerde fouten voortkomend van uit de controle op de volledige populatie. In het kader van de rechtmatigheid nemen wij een fout van dergelijk omvang niet mee in ons oordeel.

De SVB toetst niet op levering van de zorg. Hierdoor is er sprake van een onzekerheid. De gemeente verkrijgt echter zekerheid door intern ingerichte processen en controles, zoals het toekenningsproces, de controles op betalingen en de controle op de prestatielevering. De processen van PGB Jeugdzorg en Wmo lopen vrijwel gelijk aan elkaar, waardoor voor Jeugdzorg en Wmo dezelfde zekerheid wordt verkregen. Tevens verkrijgt de gemeente aanvullende zekerheid vanwege de ontvangsten van het CAK. Op basis van het zekerheidspercentage dat de gemeente Leusden hierdoor verkrijgt, zijn de onzekerheden voor PGB geraamd op circa € 202.000. Wij hebben een review gedaan en kunnen steunen op de werkzaamheden van de accountant van de SVB. Daarbij concluderen wij dat de formele fouten zoals geconstateerd door de accountant van de SVB geen impact hebben op het rechtmatigheidsoordeel over de jaarrekening 2018 van uw gemeente.

4.4 Sociaal domein uitgelicht

Onzekerheid ten aanzien van prestatielevering

Wmo en jeugdzorg ZIN

Ten aanzien van WMO en de jeugdhulp heeft de gemeente Leusden via de gemeente Amersfoort de zorg ingekocht en instellingen gecontracteerd voor een totaalbedrag van € 8,7 miljoen. Met betrekking tot de lasten vraagt de gemeente Amersfoort om een controleverklaring van de instellingen of verantwoordingen die steekproefsgewijs gecontroleerd worden door de gemeente. Uit deze controle blijkt dat van een aantal zorginstellingen nog onvoldoende controle-informatie is ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Dit zorgt voor een onzekerheid van € 723.000.

Tevens blijkt uit de controle dat gemeente Amersfoort op een aantal dossiers risicoverevening toepast waar dit niet is toegestaan, dit leidt tot een vordering van € 62.000 op de gemeente. In de rapportages van Deloitte aan de gemeente Leusden is dit aangemerkt als fout, echter heeft de gemeente Leusden rekeninghouden met deze bevinding de correctie reeds verwerkt in haar jaarcijfers. Hiermee komt de fout te vervallen.

Bijlage A: Onze controle

Bijlage B: Bevindingen SISA-bijlage

Bijlage C: In control statement

Bijlage A

Onze controle

Doel en object van de controle	Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Leusden, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld zijn in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging.
Materialiteit	Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 738.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.
Onafhankelijkheid	Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Bijlage A

Onze controle

Opdracht en controleaanpak	<p>Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.</p> <p>Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van Klantnaam. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.</p> <p>De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact hebben in onze controle meer aandacht gehad. Deze risico's betreffen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Waardering van de voorraden bouwgrond in exploitatie• Rechtmatigheid uit hoofde van de Europese aanbestedingen• Management override
Strekking van de controleverklaring	<p>Aangezien de jaarrekening 2018 van gemeente Leusden aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij een goedkeurende controleverklaring, gedateerd op 11 juli 2019, afgegeven bij deze jaarrekening. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle van de jaarrekening 2018 zijn afdoende behandeld en onze controle is afgerond.</p>
Continuïteit	<p>De waarderingen in de jaarrekening van gemeente Leusden zijn gebaseerd op de veronderstelling dat gemeente Leusden als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar.</p>

Bijlage A

Onze controle

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De jaarstukken 2018 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2018 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2018 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De grondslagen van de jaarrekening 2018 zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2018. In 2018 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat de grondslagen in de jaarrekening aanvaardbaar zijn.

Bijlage A

Onze controle

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met de concern controller en de portefeuillehouder financiën. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klant specifieke aspecten. Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening.

Uit onze beoordelingen van de boven genoemde regelgeving in combinatie met de branche waarin u als lokale overheidsinstelling functioneert hebben wij geen tekenen dat er strijdigheden plaatsvinden.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter 2018. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De punten waarop de verschillende applicaties voor verbetering vatbaar zijn, zijn met u in onze management letter gecommuniceerd.

Bijlage B

Bevindingen SISA-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Leusden heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2018 in het kader van SiSa worden verantwoord. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Deze tabel hierna weergegeven.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)			
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018			
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen gemeentedeel 2018).			

Bijlage C

In control statement

Rechtmatigheids-
verantwoording
collega vanaf
boekjaar 2021

De aanleiding

Momenteel geven de externe accountants nog een verklaring af ten aanzien van de rechtmatigheid, maar vanaf het boekjaar 2021 geeft de externe accountant alleen nog een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening. Vanaf 2021 geeft het college van B&W zelf een rechtmatigheidsverantwoording af in de jaarstukken. Als gemeente is het verstandig dat u zich nu al voorbereid. Vragen die u zich voorafgaand aan de wetswijziging kan stellen zijn¹:

1. Wat zijn uw gemeentelijke ambities aangaande de rechtmatigheidsverantwoording en het eventueel breder trekken naar een “in control statement”? En hoe raken deze ambities de inrichting van uw bedrijfsvoering?
2. Wat is er voor nodig om (als B&W) straks een rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven?
3. Heeft u al voldoende expertise in huis of moet u samenwerking in de regio opzoeken?
4. In hoeverre bent u al in staat om zelf een oordeel te geven over de financiële rechtmatigheid van uw belangrijkste processen? Is uw verbijzonderde interne controle-functie bijvoorbeeld al zodanig opgezet dat, aan het eind van het jaar al een totaalconclusie getrokken kan worden met opgenomen een vertaling naar de balans en staat van baten en lasten?
5. Kan uw gemeente al eerder proberen om zelf een (deel van de) rechtmatigheidsverantwoording op te stellen, vooruitlopend op de wettelijke verplichting, en kan die verantwoording dan ook gebruikt worden voor de afstemming en voorbereiding op de externe accountantscontrole?

Uw gemeente wordt straks gevraagd een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. Een in Control Statement gaat verder dan de rechtmatigheidsverantwoording. Het gaat bij een in control statement niet alleen over de risico's die bestaan op het gebied van rechtmatigheid, maar om alle risico's met een grote kans en/of impact.

¹ Rechtmatigheidsverantwoording in jaarrekening van gemeente, 5 oktober 2018, <https://vng.nl/onderwerpenindex/gemeentefinancien/begroting-en-verantwoording/nieuws/rechtmatigheidsverantwoording-in-jaarrekening-van-gemeente>

Bijlage C

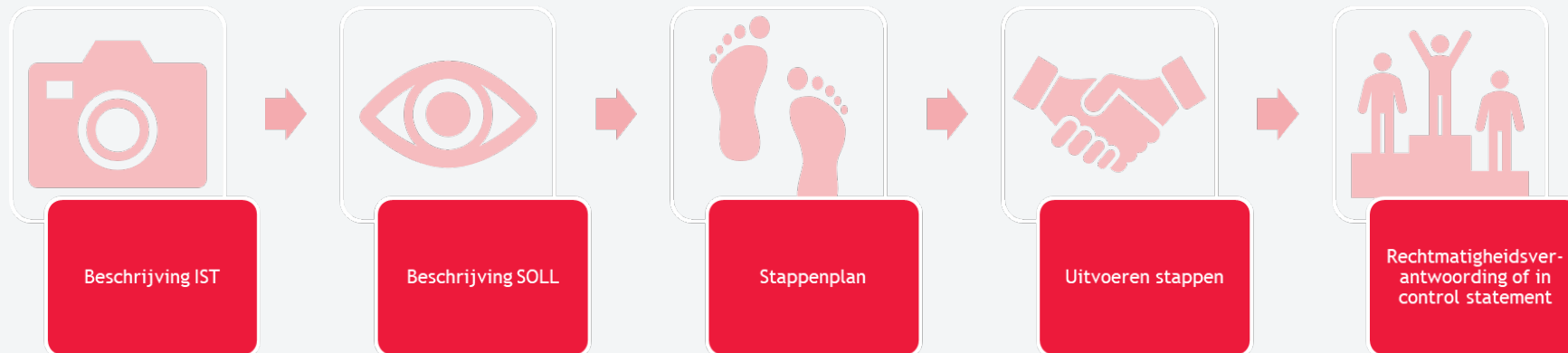
In control statement

Stappenplan rechtmatigheids- verantwoording

Hoe kom je tot een rechtmatigheidsverantwoording / In Control Statement?

De wettelijke wijziging is gericht op de rechtmatigheid. Veel gemeenten moeten hiervoor nog de nodige stappen zetten, hierbij kan gedacht worden aan:

1. Het in kaart brengen van de huidige situatie (IST situatie).
 - Vaststellen in hoeverre de gemeente al in staat is om zelf een oordeel te geven over de rechtmatigheid.
 - Beoordelen van het huidige interne risicobeheersings- en controlesysteem en het evalueren van de huidige verbijzonderde interne controle-functie.
2. Het bepalen welke ambities uw gemeente heeft aangaande de rechtmatigheidsverantwoording. De range loopt van een rechtmatigheidsverantwoording op enkele onderwerpen tot het In Control Statement. (SOLL situatie).
3. Het vertalen van de ambities naar de inrichting van de bedrijfsvoering c.q. bepalen welke stappen gezet moeten worden om de SOLL situatie te bereiken.
4. Uitvoeren van de stappen, waarbij onder andere gedacht kan worden aan de stappen: het in kaart brengen van de rechtmatigheidsrisico's en het uitvoeren van interne controles.
5. Als laatste stap het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

Nieuwe perspectieven

In de nieuwe economie doen kansen zich sneller voor dan ooit. Nieuwe spelregels geven een boost aan zakelijk werken. En een nieuwe generatie staat klaar om het anders te doen. Beter, slimmer, innovatiever. Wie succesvol wil ondernemen, moet zelf ook vernieuwen. Open staan voor verandering. En met open vizier kijken naar de mogelijkheden die voor ons liggen.

Nieuwe perspectieven, dát is wat BDO u wil bieden. En kan bieden, dankzij onze unieke combinatie van lokale marktkennis en een internationaal netwerk. Persoonlijke dienstverlening en een professionele aanpak. BDO helpt u graag om vanuit een andere invalshoek naar uw business te kijken. Zodat u de juiste beslissingen neemt om uw organisatie sterker, wendbaarder en succesvoller te maken. Of u nu een mkb-bedrijf, familiebedrijf, publieke organisatie of internationale organisatie bent.

BDO kijkt graag met u vooruit. Samen komen we tot nieuwe inzichten en nieuwe kansen in uw markt. Samen creëren we nieuwe perspectieven.

BDO Accountants & Adviseurs verleent vanuit 25 vestigingen in heel Nederland en met ruim 2.500 professionals diensten op het gebied van accountancy, belastingadvies en consultancy.

BDO adviseert organisaties in tal van branches en is sterk in de advisering aan het Nederlandse middenbedrijf, (semi-) overheidsinstellingen en familiebedrijven. Of het nu gaat om een controle van uw jaarrekening, de begeleiding van een ingewikkelde overname of een fiscaal advies op maat. In alle gevallen heeft u te maken met professionals. Zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal. BDO maakt deel uit van het internationale BDO-netwerk (actief in 162 landen, meer dan 73.500 medewerkers wereldwijd) dat bestaat uit zelfstandige en onafhankelijke organisaties, die over de hele wereld onder de merknaam BDO actief zijn op het gebied van de zakelijke dienstverlening. Dat maakt ons in alle opzichten bijzonder betrokken. Kijk voor meer informatie op www.bdo.nl